

روایت سنگ سازان ۱۰

... چیزى مثل جنگ

جهاد سازندگی خراسان

در بازسازی و نوسازی مناطق جنگ زده دشت آزادگان

مؤلفان

پروانه افسری پور

سعید زرینی

سرشناسه	پروانه افسری پور- سعید زرینی
عنوان و نام پدیدآور	... چیزی مثل جنگ: جهاد سازندگی خراسان در بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده دشت آزادگان/مؤلفان: پروانه افسری پور-سعید زرینی
مشخصات ناشر	مشهد: انتشارات سلمان، ۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری	۱۸۰ص: مصور؛ ۱۴،۵×۲۱،۵ س م
فروست	روایت سنگسازان: ۱۰
شابک	۳۰۰۰۰ ریال: ۴-۰۶-۵۶۲۹-۰۰-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	جنگ ایران و عراق - ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - دشت آزادگان
موضوع	جنگ ایران و عراق - ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - بازسازی
موضوع	دشت آزادگان - بازسازی
رده‌بندی کنگره	۱۳۸۸ س ۸ / ۵ / ۱۶۴۰ DSR
رده‌بندی دیویی	۹۵۵/۰۸۴۳
شماره کتابشناسی ملی	۱۹۸۱۷۲۳:

ناشر نمونه دفاع مقدس سال ۱۳۸۶

نام کتاب:	روایت سنگسازان ۱۰- ... چیزی مثل جنگ (جهادسازندگی خراسان در بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده دشت آزادگان)
گردآورندگان:	پروانه افسری پور-سعید زرینی
ناشر:	انتشارات سلمان ۰۹۱۵۱۵۸۵۹۸۲
نوبت چاپ:	اول ۱۳۸۹
امور چاپ و گرافیک:	حمیدرضا سلمانی
ویراستار ادبی:	پروانه افسری پور
شمارگان:	۳۰۰۰
چاپخانه:	دقت
قیمت:	۳۰۰۰ تومان
شابک:	۴-۰۶-۵۶۲۹-۰۰-۶۰۰-۹۷۸

پیام حضرت امام خمینی (ره) در رابطه با بازسازی مناطق جنگی

بسم الله الرحمن الرحيم

در پی پیروزی رزمندگان پرتوان اسلام و آزادی حرم‌شهر، شهر لاله‌های خونین، مردم عزیز و مهربان و ایثارگر کشورمان و اعلام و ائمه محترم جمعه و جماعات در شهرستان‌های مختلف، بانلگراف‌های بسیار، آمادگی خود را جهت بازسازی مناطق ویران شده اعلام، و مراقب ایثار و فداکاری خویش را در این امر مهم و انسانی ابلاغ کردند و به راستی این حضور دانی و خستگی ناپذیر در صحنه و آمادگی و فداکاری‌های خالصانه مردم دلیر ما برای هر مسلمانی غرور انگیز و برای جهانیان اعجاب آمیز است و می‌توان گفت؛ این هم یکی از الطاف الهی و برکات جنگ است که این چنین مردم را به هم نزدیک و مهربان نموده است و در غم و شادی یکدیگر شریک ساخته است.

من در برابر این همه ایثار و از خود گذشتگی و خلوص از تشکر و قدردانی، عاجز و ناتوانم و خدای بزرگ است که با رحمت و اسعه خود می‌تواند پاداش شما را داده و قدردانی کند. (شکر الله مساعیکم الجميله)

مطلبی که لازم به تذکر است این که به خاطر تسریع در کار انشاء الله تعالی حضرات و اقشار محترمی که آمادگی خود را برای بازسازی اعلام داشته‌اند متوجه باشند که همامنگی خود را با شورای عالی بازسازی مناطق جنگی که تحت نظر دولت جمهوری اسلامی فعالیت می‌کنند حفظ نموده و کمک‌های خود را چه از نظر مالی و چه از نظر مصالح و نیروی انسانی با راهنمایی‌های شورای مزبور به انجام رسانند تا به خواست خدای تعالی هر چه بهتر و سریع‌تر به هدف مقدس خود رسیده و از هدر رفتن نیروها و ناهماهنگی‌ها جلوگیری نمایند.

در خاتمه از این که نمی‌توانم به یکایک نامه‌های شما بزرگواران جواب دهم معذرت خواسته، موفقیت همه عزیزان و نابودی هر چه زودتر دشمنان اسلام و انسانیت را از خدای متعال مسئلت دارم.

والسلام علیکم ورحمت الله وبرکاته

روح الله الموسوی الخمينی

بِسْمِ تَعَالٰی

شکر و سپاس پروردگاری را که با پیروزی انقلاب اسلامی در ایران توفیق خدمت در نهاد اسلامی، انقلابی و مردمی جهاد سازندگی را بر ما ارزانی داشت.

جهاد سازندگی با فرمان رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) در تاریخ ۲۷ خرداد ماه سال ۱۳۵۸ با هدف رفع فقر و محرومیت از روستاها و مناطق محروم کشور تشکیل شد. پس از حدود یک سال تلاش در جهت رفع کمبودها و کاستی‌های موجود در کشور، با آغاز جنگ تحمیلی، ستاد پشتیبانی جنگ جهاد در جهاد سازندگی تأسیس شد و جهادگران برای خدمات رسانی به مدافعان مرزهای کشور به جبهه‌های حق علیه باطل شتافتند، که ایشار و جان‌فشانی ایشان در بخش‌های مختلف مهندسی جنگ و پشتیبانی دفاع مقدس یکی از عوامل مهم و مؤثر در پیروزی رزمندگان ایران در هشت سال دفاع مقدس محسوب می‌شود.

سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی، در دوران دفاع مقدس و بعد از آن، اقدامات ارزشمندی در خصوص ثبت وقایع و فعالیت‌های مهم جهاد سازندگی خراسان در هشت سال دفاع مقدس انجام داده است.

انتشار مجموعه کتاب‌های ۵ جلدی با عنوان «تاریخ جهادسازندگی خراسان در دفاع مقدس» که در سال ۱۳۸۶ در یازدهمین دوره‌ی انتخاب بهترین کتاب دفاع مقدس در سطح کشور به عنوان برترین کتاب سال شناخته شد و تنظیم و چاپ مجموعه کتاب‌های «روایت سنگرسازان» که آثاری در خور تحسین و ماندگار در تاریخ دفاع مقدس محسوب می‌شوند.

با توجه به فعالیت‌های متنوع جهاد سازندگی خراسان و ایثار زایدالوصف جهادگران خراسان در هشت سال دفاع مقدس، ناگفته‌های بسیاری در سینه‌ها و اوراق بایگانی از آن دوران پرافتخار باقی مانده است، از این رو در این کتاب فعالیت‌های ارزنده‌ی جهاد سازندگی خراسان در بازسازی و نوسازی مناطق جنگ زده دشت آزادگان به نگارش در آمده است، که بدین وسیله مراتب قدردانی و سپاس‌گزاری خود را از اعضای محترم کمیسیون امور ایثارگران و تمامی عزیزانی که در تدوین این مجموعه‌های گران‌قدر تلاش نموده‌اند، اعلام می‌دارم.

اجرکم عندالله.

سید محمد طباطبایی

رئیس سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی

فهرست مطالب

مقدمه	۱۳
فصل اول: جغرافیای استان خوزستان و دشت آزادگان	۱۷
جغرافیای خوزستان	۱۹
دشت آزادگان	۲۱
مناطق مهم و استراتژیک دشت آزادگان	۲۳
فصل دوم: دشت آزادگان در جنگ	۲۷
اشغال دشت آزادگان	۲۹
سقوط سوسنگرد	۳۰
محاصره‌ی مجدد سوسنگرد	۳۲
عملیات آزادسازی مجدد سوسنگرد	۳۳
ضرورت تشکیل ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگ زده	۳۴
چگونگی شروع به کار ستاد بازسازی روستایی _ جهاد سازندگی	۳۹
تشکیلات اجرایی	۴۰

محل استقرار جهادهای معین در مناطق جنگ زده ۴۱

فصل سوم: ستاد بازسازی و نوسازی در استان خراسان ۴۳

تشکیل ستاد بازسازی در استان خراسان ۴۵

واحد امورمالی ۴۸

واحد اعزام نیرو ۵۱

واحد تدارکات ۵۳

واحد امورفرهنگی ۵۶

فصل چهارم: تشکیل ستاد بازسازی و نوسازی در سوسنگرد ۵۹

تشکیل ستاد بازسازی در سوسنگرد ۶۱

استقرار نیروها ۶۵

فصل پنجم: کمیته عمران ۷۳

کمیته عمران ۷۵

نمودار فعالیت‌های کمیته عمران ۸۳

فصل ششم: کمیته آب رسانی ۸۵

تشکیل کمیته آب رسانی ۸۷

طرح آب رسانی شبکه‌ای ۸۸

هدف‌گذاری‌ها ۹۰

تصفیه خانه‌ی مادر ۹۲

نمودار فعالیت‌های کمیته آب رسانی ۹۳

فصل هفتم: کمیته برق رسانی	۹۵
تشکیل کمیته برق رسانی	۹۷
تولید داخلی	۹۹
نیروهای برق رسانی	۱۰۰
ایجاد شبکه	۱۰۱
نمودار فعالیت‌های کمیته‌ی برق رسانی	۱۰۲
فصل هشتم: کمیته کشاورزی	۱۰۵
تشکیل کمیته کشاورزی	۱۰۷
آماده سازی اراضی	۱۰۸
نمودار فعالیت‌های آماده سازی اراضی توسط کمیته کشاورزی	۱۱۳
تأمین آب کشاورزی	۱۱۴
نهادها و خدمات کشاورزی	۱۱۶
نمودار فعالیت‌های کمیته کشاورزی در زمینه‌ی نهادها و خدمات	۱۲۰
فصل نهم: کمیته فرهنگی	۱۲۱
تشکیل کمیته فرهنگی	۱۲۳
نمودار فعالیت‌های کمیته فرهنگی	۱۲۸

فصل دهم: کمیته بهداشت و درمان	۱۲۹
تشکیل کمیته بهداشت و درمان	۱۳۱
نمودار فعالیت‌های کمیته بهداشت و درمان	۱۳۴
فصل یازدهم: تجارب و نتایج	۱۳۵
تجارب و نتایج بازسازی و نوسازی دشت آزادگان	۱۳۷
تصاویر	۱۴۵
اسناد	۱۶۰
فهرست منابع و مآخذ	۱۶۷

به نام قادر متعال

نگارش و ثبت این اثر ملتی که جان و مال خویش را در طبق اخلاص نهاده و در راه آباد ساختن میهن خویش تلاش کردند، بر مردم هر سرزمین واجب و لازم است، به خصوص جهادگران غیوری که هم‌زمان با دفاع از وجب به وجب خاک میهن، بدون هیچ گونه چشم‌داشتی به بازسازی و نوسازی ویرانه‌های جنگ پرداخته و شهرها و روستاهای جنگ‌زده را، که به ویرانه‌های عظیمی تبدیل شده بود، بیش از پیش آباد ساختند.

جهاد سازندگی خراسان که از بدو تأسیس در آبادسازی روستاها و مناطق محروم کشور خدمات ارزنده‌ای انجام داده بود و سپس با حمله‌ی کشور متجاوز عراق و آغاز دفاع مقدس با پشتیبانی جنگ از طریق جمع‌آوری و ارسال کمک‌های نقدی و غیرنقدی مردمی، جذب و اعزام نیرو و کمپرسی، برگزاری کلاس‌های آموزشی و دیگر خدمات فرهنگی به یاری رزمندگان ایران شتافتند و با ساختن خاکریز، پل، مقر تاکتیکی و دیگر تجهیزات مهندسی - رزمی جبهه‌ها، در مقابل گلوله و خمپاره و موشک و آتش مستقیم دشمن، بدون جان‌پناه و سنگری مهم‌ترین عامل پیروزی رزمندگان اسلام به شمار می‌آمدند، بار دیگر با مشارکت

در بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده‌ی دشت آزادگان رشادت و قدرت و توانایی خویش را به‌ظهور رسانده و به دشمنان کشور پرافتخار ایران ثابت نمودند، نخواهند توانست ایران را ویران بینند.

پس از عملیات غرورآفرین بیت‌المقدس که بخش عظیمی از خاک مهن از جمله؛ شهرهای سوسنگرد، حمیدیه، هویزه، اهواز و ... از تیررس درخیمان آزاد گشت، حضرت امام خمینی رهبر کبیر انقلاب اسلامی (ره) فرمان بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده را اعلام نمودند و ستاد بازسازی و نوسازی کل کشور در خرداد ماه سال ۱۳۶۱ تشکیل شد.

پس از تأسیس ستاد بازسازی کل کشور به تبع آن در جهاد سازندگی استان‌های مختلف از جمله استان خراسان ستاد بازسازی تشکیل گردید و در تقسیم بندی ستاد بازسازی کل کشور، انجام پروژه‌های بازسازی و نوسازی شهرستان دشت آزادگان به ستاد بازسازی و نوسازی خراسان سپرده شد.

دشت آزادگان یکی از شهرستان‌های استان خوزستان است که به دلیل - هم‌مرزی با کشور متجاوز عراق، طی دو سال محاصره و اشغال، بیشتر از مناطق دیگر کشور مورد تهاجم و ویرانی قرار گرفته و تمام امکانات زیربنایی و رفاهی شهرها و روستاهای آن نابود شده بود.

در روستاها نه خانه‌ای باقی مانده بود که سر پناه روستاییان باشد و نه مدرسه‌ای که اندک کودکان روستا در آن به تحصیل علم و دانش بپردازند و نه مسجدی که صدای اذان را در کل روستا طنین انداز کند. همچنین اکثر امکانات رفاهی از جمله؛ مراکز بهداشتی و فرهنگی، تانک‌های آب، حمام‌های عمومی و ... نابود شده بود و مردم روستاها و شهرهای جنگ‌زده بدون سرمایه و لوازم زندگی در شهرهای دیگر با فرهنگی متفاوت سرگردان و آواره گشته بودند.

پس از اعزام جهادگران و نیروهای مردمی استان خراسان به مناطق روستایی و شهری دشت آزادگان، که به دلیل وجود میدان‌های مین عظیمی که توسط نیروهای عراقی ایجاد شده و گلوله‌ها و خمپاره‌های عمل نکرده‌ای که در دل زمین فرو رفته بود، حتی قدم گذاشتن در آن بسیار پرخطر بود، با تلاش فراوان زمینه را برای بازگشت مردم مهیا ساختند، تا مهاجران جنگی شهرها و روستاهای دشت آزادگان دلگرم شده و به محل سکونت خویش بازگردند.

این کتاب که گوشه‌ای از تلاش بی حد و حصر جهادگران جهاد سازندگی خراسان و نیروهای مردمی را در بازسازی دشت آزادگان گزارش می‌دهد، شامل نه فصل می‌باشد که به اجمال مطالب هریک بیان می‌شود:

در فصل اول؛ با عنوان جغرافیای خوزستان و دشت آزادگان، جغرافیای طبیعی این استان و شهرستان معرفی می‌شود و سپس بخش‌ها، شهرها و مناطق مهم و استراتژیک شهرستان دشت آزادگان معرفی می‌گردند.

فصل دوم؛ با نام دشت آزادگان در جنگ، وضعیت شهرستان دشت آزادگان پس از حمله‌ی کشور متجاوز عراق تا بعد از عملیات بیت المقدس و آغاز بازسازی مورد بررسی قرار گرفته است.

در فصل سوم این کتاب؛ ستاد بازسازی و نوسازی استان خراسان و فعالیت‌های مختلف این ستاد شامل؛ واحدهای مالی، اعزام نیرو، تدارکات و امور فرهنگی معرفی شده‌اند.

فصل چهارم؛ درباره‌ی تشکیل ستاد بازسازی در سوسنگرد شامل؛ استقرار نیروها و خانواده‌های آنها می‌باشد.

سپس در فصل‌های پنجم تا دهم به معرفی کمیته‌های مختلف ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگ زده دشت آزادگان پرداخته می‌شود، که در این

فصل‌ها چگونگی عملکرد هر یک از کمیته‌های عمران، آب رسانی، برق رسانی، کشاورزی، فرهنگی و بهداشت و درمان مورد بررسی قرار گرفته شده است. و در فصل آخر، فصل یازدهم؛ با عنوان تجارب و نتایج، پیامدها و تجربه‌هایی که از بازسازی و نوسازی منطقه‌ی دشت آزادگان به دست آمده، به صورت اجمالی بیان شده است.

از همراهی همه عزیزانی، که با مصاحبه و ارائه‌ی اطلاعات از مناطق بازسازی دشت آزادگان در جمع آوری این مجموعه نقش ارزنده‌ای داشتند، تشکر نموده و از خانم زهرا قلی نژاد نوخندان که در انجام مصاحبه و تدوین زحمات فراوانی متحمل شدند، قدردانی می‌شود.

سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی
اداره امور ایثارگران